

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Έτος 3ο - Τεύχος LXXVI, Δευτέρα 2 Νοεμβρίου 2009.

Συντακτική Ομάδα:

**Ανδρονίκου Μαριέττα
Αλεξοπούλου Χριστίνα
Βλαστάρης Γιάννης
Δρακάτου Ντίνα
Καλογρίδης Γιάννης
Καρακατσάνη Φαίη
Κόκαλη Χριστίνα
Κούκη Αναστασία
Κούρου Ιφιγένεια
Ταγκαλάκη Ειρήνη
Παναγιωτίδου Ράνια**

Συντονιστής:

Δρ. Κωνσταντίνος Φίλης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

- ✓ *Η Hillary Clinton στο Πακιστάν: «Αλλαγή σελίδας» στις αμερικανο-πακιστανικές σχέσεις, αλλά και «θερμή υποδοχή» από τους Ταλιμπάν.*
- ✓ *Επίσκεψη Erdoğan στην Τεχεράνη: «Κόκκινο χαλί» έστρωσε το Ιράν στον Τούρκο πρωθυπουργό.*
- ✓ *Gül και Davutoğlu σε Σερβία και Βοσνία: Η Άγκυρα επιδιώκει επέκταση του «στρατηγικού βάθους» της και προς τα δυτικά.*
- ✓ *Ματιές στην Επικαιρότητα.*

Η Hillary Clinton στο Πακιστάν: «Αλλαγή σελίδας» στις αμερικανο-πακιστανικές σχέσεις, αλλά και «θερμή υποδοχή» από τους Ταλιμπάν

Εν τω μέσω μιας κρίσιμης περιόδου για το Πακιστάν, καθώς οι εξτρεμιστές που συνδέονται με τους Ταλιμπάν και την Αλ Κάιντα προσπαθούν να αποδείξουν ότι μπορούν να πλήξουν οποιονδήποτε και σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή αποτολμώντας ριψοκίνδυνες επιθέσεις, μετέβη στη χώρα η Αμερικανίδα υπουργός Εξωτερικών, Hillary Clinton. Η τριήμερη επίσκεψή της (28-30 Οκτωβρίου), που σχεδιάστηκε με άκρα μυστικότητα για λόγους ασφαλείας, είχε στόχο τον επαναπροσδιορισμό των σχέσεων ΗΠΑ-Πακιστάν και την επανένταξή τους σε νέα πλαίσια φιλίας και συνεργασίας, με κοινό παρανομαστή τον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας. Όπως είναι γνωστό, στον τομέα αυτό η πολιτική και στρατιωτική ηγεσία του Πακιστάν αποτελεί για την Ουάσινγκτον σύμμαχο-κλειδί, ιδιαίτερα αφότου ο πρόεδρος Obama επέλεξε τον πόλεμο στο Αφγανιστάν ως κορυφαία προτεραιότητά του, θέτοντας το Πακιστάν στο επίκεντρο του αγώνα εναντίον της Αλ Κάιντα.

Ήδη από την πρώτη στιγμή της άφιξής της, η Αμερικανίδα υπουργός Εξωτερικών υποσχέθηκε μια νέα αρχή στις διμερείς σχέσεις, δηλώνοντας χαρακτηριστικά «γυρίζουμε σελίδα», ενώ παράλληλα φρόντισε να συνοδεύσει τις δηλώσεις αυτές με συγκεκριμένες δεσμεύσεις για την προώθηση αρκετών επενδυτικών συμφωνιών. Κατά τη διάρκεια συνομιλιών με τον Πακιστανό πρωθυπουργό, Yousuf Raza Gilani, η Clinton δεσμεύθηκε για επιπρόσθετη αμερικανική οικονομική βοήθεια ύψους 56 εκατομμυρίων δολαρίων, ούτως ώστε να γίνει εφικτή η αντιμετώπιση του προβλήματος της περιθάλψης και αποκατάστασης των εκτοπισμένων πληθυσμών στο εσωτερικό του Πακιστάν, καθώς επίσης και αμερικανική συνεισφορά στο πρόγραμμα «Μπενάζιρ Μπούτο», μέσω του οποίου προσφέρεται βοήθεια σε γυναίκες και οικογένειες που έχουν ανάγκη. Πέραν αυτών, η Ουάσινγκτον έχει ήδη υποσχεθεί βοήθεια 125 εκατομμυρίων δολαρίων για τη βελτίωση του συστήματος ηλεκτροδότησης της χώρας και επιπλέον 45 εκατομμύρια δολάρια για τη στήριξη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Μολαταύτα, πολλοί Πακιστανοί συνεχίζουν να βλέπουν με καχυποψία τα υπέρογκα ποσά που διατίθενται από τις Ηνωμένες Πολιτείες στις πακιστανικές ένοπλες δυνάμεις για αμυντικούς λόγους, θεωρώντας ότι αποτελούν εξαγορά συνειδήσεων στην κυβέρνηση της χώρας.

Από την άλλη πλευρά, η άφιξη της Clinton συνοδεύθηκε από τη δημιουργία ταραχώδους κλίματος, πυροδοτούμενου από την πολύνεκρη βομβιστική επίθεση την ίδια μέρα (28 Οκτωβρίου) στην πόλη Peshawar. Η ίδια καταδίκασε την επίθεση χαρακτηρίζοντάς τη ως «άνανδρη ενέργεια σε βάρος αθώων πολιτών» και υπογράμμισε ότι πρόκειται για μία ακόμη από τις ανελέητες και ωμές επιθέσεις τρομοκρατίας, στην αντιμετώπιση των οποίων το Πακιστάν «δεν είναι μόνο». Παράλληλα, ζήτησε από την ηγεσία του Πακιστάν να συμμετέχει στις συνομιλίες για τη μη εξάπλωση των πυρηνικών όπλων, κατά τη διεθνή διάσκεψη που θα πραγματοποιηθεί την προσεχή άνοιξη, προειδοποιώντας μάλιστα για την απειλή που

συνιστούν και στο ζήτημα αυτό οι τρομοκρατικές οργανώσεις, οι οποίες επιθυμούν την απόκτηση τέτοιων όπλων, ενώ κάλεσε το Ισλαμαμπάντ να συμμετάσχει και στη συνθήκη σχετικά με την απαγόρευση παραγωγής σχάσιμων υλικών (FMCT). Η Αμερικανίδα ΥΠΕΞ βεβαίωσε πως, σε κάθε περίπτωση, οι ΗΠΑ έχουν έναν «ψηλό βαθμό εμπιστοσύνης» στον έλεγχο των πακιστανικών αρχών επί του πυρηνικού τους οπλοστασίου, καλώντας, ωστόσο, τον πακιστανικό στρατό να λάβει υπόψη του μία ενδεχόμενη πυρηνική διάσταση της τρομοκρατικής απειλής που προέρχεται από την Αλ Κάιντα.

Το πρόγραμμα της Η. Clinton περιλάμβανε ακόμη τη μετάβαση στην πόλη Λαχώρη, στο ανατολικό Πακιστάν, όπου και επισκέφθηκε ένα τέμενος και άλλους ιερούς χώρους, ενώ συναντήθηκε με τοπικούς αξιωματούχους, καθώς και με τον ηγέτη της αντιπολίτευσης, Nawaz Sharif. Εντούτοις, τα αντιαμερικανικά αισθήματα της πακιστανικής κοινής γνώμης φάνηκαν με τρόπο ξεκάθαρο στη συζήτηση που είχε με ένα δύσπιστο κοινό αποτελούμενο από φοιτητές σε ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα της Λαχώρης. Εκεί η Clinton δήλωσε ότι το Πακιστάν πρέπει να υιοθετήσει μία ακόμη πιο επιθετική στρατηγική εναντίον των Ταλιμπάν, γιατί, όπως τόνισε, πρόκειται για «μια μάχη που πρέπει να κερδηθεί», απέφυγε όμως να απαντήσει στο φλέγον ζήτημα που αφορά στις επιχειρήσεις με αμερικανικά μη επανδρωμένα αεροσκάφη μέσα στον πακιστανικό εναέριο χώρο και το οποίο είναι χαρακτηριστικό για τις σχέσεις ΗΠΑ-Πακιστάν, καθώς συνιστά ευθεία καταπάτηση της εθνικής κυριαρχίας της χώρας.

Επίσης, η Αμερικανίδα ΥΠΕΞ δεν παρέλειψε να εκφράσει μια μακροχρόνια απογοήτευση των ΗΠΑ για τη χαλαρή στάση του Ισλαμαμπάντ απέναντι στην ισλαμική τρομοκρατία, την οποία οι Αμερικανοί εκλαμβάνουν ως έλλειψη βούλησης του τελευταίου για οριστική απαλλαγή από την Αλ Κάιντα και τους Ταλιμπάν, σχολιάζοντας ότι δε μπορεί να πιστέψει ότι κανείς στην κυβέρνηση δε γνωρίζει που βρίσκονται και ότι δεν είναι σε θέση να τους συλλάβει αν πραγματικά το επιθυμεί. Το συγκεκριμένο σχόλιο ενόχλησε τους οικοδεσπότες της και Πακιστανοί αξιωματούχοι, αναφερόμενοι στους στρατιώτες και τους άμαχους που έχασαν τη ζωή τους στη διάρκεια επιχειρήσεων κατά των ισλαμιστών ανταρτών, δήλωσαν ότι οι Αμερικανοί απέτυχαν να εκτιμήσουν τις πακιστανικές θυσίες για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Αργότερα, ωστόσο, η Clinton σε συνάντησή της με μέλη της πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας του Πακιστάν αν και παραδέχθηκε ότι υπάρχει έλλειμμα εμπιστοσύνης ανάμεσα στις δύο χώρες, διευκρίνισε ωστόσο ότι το κοινό συμφέρον υπερτερεί των διαφωνιών. Τέλος, πραγματοποίησε συνάντηση με επιχειρηματίες, αναφέροντας στη συζήτηση που διεξήγαγε μαζί τους ότι το Πακιστάν πρέπει να κάνει «καλύτερη δουλειά» στην είσπραξη φόρων, αλλά και στη φροντίδα των φτωχών πολιτών του.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Η σημασία της επίσκεψης της Clinton στο Πακιστάν έγκειται στη προσπάθεια σταθεροποίησης της κατάστασης στη νοτιοδυτική Ασία, στην περιοχή, δηλαδή, όπου μαίνεται ο πόλεμος κατά της τρομοκρατίας και οι αμερικανικές απώλειες είναι δυσανάλογα μεγάλες σε σχέση με τα πλήγματα που επιφέρονται στους Ταλιμπάν, και μάλιστα σε μια περίοδο που εκφράζεται όλο πιο έντονα η ευρωπαϊκή αντίδραση στην αποστολή στρατευμάτων στη συγκεκριμένη περιοχή.

Η στροφή των ευρωπαϊκών δυνάμεων προς την επιλογή της σταδιακής απόσυρσης, σε συνδυασμό με την περιορισμένη εμπλοκή της Ρωσίας στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας (σε επίπεδο διευκολύνσεων, χωρίς την πρόθεση άμεσης διάθεσης στρατιωτικών δυνάμεων και μέσων), δημιουργεί νέα δεδομένα. Η προοπτική ομαλοποίησης, μέσω της επίτευξης ελέγχου της κατάστασης από περιφερειακούς οργανισμούς και ευρείες συμμαχικές συσπειρώσεις (εντός και εκτός του Αφγανιστάν και του Πακιστάν) θα αποτελούσε για την Ουάσινγκτον σενάριο ιδανικό, πλην όμως ελάχιστα πιθανό να πραγματοποιηθεί υπό τις παρούσες συνθήκες.

Το γεγονός ότι ανάμεσα στους νεκρούς από τα τελευταία μαζικά πλήγματα των Ταλιμπάν συγκαταλέγονται και μέλη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, για την ασφάλεια των οποίων λαμβάνονται πάντοτε εξαιρετικώς αυστηρά μέτρα, υποδηλώνει το μέγεθος της βίας που έχει ξεπεράσει πλέον κάθε όριο. Η εξέλιξη αυτή αποτελεί, άλλωστε, βασική επιδίωξη των Ταλιμπάν, ώστε να εμποδωθεί κλίμα ανασφάλειας και τρόμου, τόσο στους πολίτες, όσο και στα μέλη των διεθνών οργανισμών που δραστηριοποιούνται στη χώρα. Στόχος τους είναι να καταστεί σαφές στους Αμερικανούς και τους συμμάχους τους ότι η κατάσταση έχει ξεφύγει από κάθε έλεγχο και η συνέχιση της προσπάθειας είναι μάταιη. Επίσης, στο εσωτερικό της χώρας, με ένα τέτοιο περιβάλλον τρομοκρατικής σύγχυσης να κυριαρχεί, οι θέσεις των θριαμβευτών εξτρεμιστών είναι πιθανότερο να επικρατήσουν στην κοινωνία, ενώ οι μετριοπαθείς φωνές περιθωριοποιούνται, και εφόσον μιλάμε πια για μια παγιωμένη κατάσταση, όλο και μεγαλύτερα τμήματα της κοινωνίας είναι πιθανό να τείνουν «ευήκοα ώτα» στις θέσεις των εξτρεμιστών και να τις αποδεχθούν ως τις μόνες αξιόπιστες, δυσκολεύοντας περαιτέρω τη θέση την Ηνωμένων Πολιτειών. Απλούστατα, η πλειοψηφία του πληθυσμού σε Αφγανιστάν και Πακιστάν δε διατίθεται να υποστηρίξει την πλευρά που προφανώς χάνει τον πόλεμο.

Εν κατακλείδι, είναι πλέον φανερό πως η Ουάσινγκτον περιορίζεται να αντιμετωπίζει το ζήτημα σε επίπεδο τακτικής, γιατί προφανώς δε μπορεί να το αντιμετωπίσει σε επίπεδο στρατηγικής και αυτό δημιουργεί έναν φαύλο κύκλο που δε φαίνεται να οδηγείται σε λύση. Η αμερικανική πολιτική μοιάζει εγκλωβισμένη σε μια κατάσταση η οποία όχι μόνο δεν παρουσιάζει καμία πρόοδο, αλλά διαρκώς χειροτερεύει. Για την ώρα, καμία οδός διαφυγής δε διαφαίνεται στον ορίζοντα και η Ουάσινγκτον φαίνεται

αναγκασμένη να συνεχίζει να ρισκάρει το γόητρο της, και να ξοδεύει τα χρήματα και το ανθρώπινο δυναμικό της. Έχοντας παίξει, χωρίς επιτυχία, όλα της τα χαρτιά η αμερικανική ηγεσία βρίσκεται στο απόλυτο αδιέξοδο και μόνο λαγούς θα πρέπει να περιμένουμε από το καπέλο του Obama για τον έλεγχο της κατάστασης στην περιοχή.

Επίσκεψη Erdoğan στην Τεχεράνη: «Κόκκινο χαλί» έστρωσε το Ιράν στον Τούρκο πρωθυπουργό

Τριήμερη επίσκεψη στο Ιράν πραγματοποίησε ο Τούρκος πρωθυπουργός, Recep Tayyip Erdoğan. Ο Erdoğan αφίχθη στην Τεχεράνη στις 26 Οκτωβρίου, επικεφαλής μιας αντιπροσωπείας 200 μελών, η οποία περιελάμβανε υπουργούς, βουλευτές και επιχειρηματίες. Στόχος της επίσκεψης ήταν η σύσφιξη των τουρκο-ιρανικών σχέσεων και η επιβεβαίωση της υποστήριξης του ιρανικού πυρηνικού προγράμματος. Άλλωστε, ο Erdoğan είχε φροντίσει να καταστήσει σαφείς τις προθέσεις του από την 25^η Οκτωβρίου, αφού, μέσω της συνέντευξης που παραχώρησε στη βρετανική εφημερίδα «The Guardian», υπογράμμισε πως η στάση της Δύσης έναντι του Ιράν είναι άδικη, ενώ τόνισε τη βεβαιότητά του πως το πυρηνικό πρόγραμμα της χώρας στοχεύει αποκλειστικά σε ειρηνικούς σκοπούς.

Στις 27 Οκτωβρίου ο Erdoğan έγινε δεκτός από τον Ιρανό πρόεδρο, Mahmud Ahmadinejad, ο οποίος του επεφύλαξε μία ιδιαίτερος εγκάρδια υποδοχή, χαρακτηρίζοντάς τον ως «φίλο και αδελφό». Οι επαφές των δύο πολιτικών ήταν εξαιρετικά εποικοδομητικές, καθώς απόρροια αυτών αποτέλεσε η υπογραφή μνημονίου συνεννόησης για την από κοινού εκμετάλλευση του φυσικού αερίου του κοιτάσματος South Pars. Το εν λόγω project αγγίζει τα 4 δις δολάρια και δίνει στην Τουρκία το δικαίωμα να εμπορεύεται το 35% του φυσικού αερίου που θα εξορύξει το Ιράν από την περιοχή. Επιπλέον, υπεγράφη συμφωνία οικονομικού χαρακτήρα, με στόχο την ενίσχυση των τουρκο-ιρανικών εμπορικών συναλλαγών που σήμερα αγγίζουν τα 12 δις δολάρια ετησίως και οι κυβερνήσεις των δύο χωρών επιθυμούν να τις αυξήσουν κατά 8 δις ετησίως, κυρίως στους κλάδους των τηλεπικοινωνιών, των κατασκευών και των τροφίμων. Τέλος, ο Τούρκος πρωθυπουργός κάλεσε την ιρανική ηγεσία να προωθήσει τις διαδικασίες για την υιοθέτηση μιας ενιαίας νομισματικής μονάδας στις μεταξύ τους συναλλαγές, καθώς και να μειώσει το υψηλό ποσοστό φορολογίας που εφαρμόζεται μέχρι στιγμής στις τουρκικές επενδύσεις.

Φυσικά, το ζήτημα του πυρηνικού προγράμματος του Ιράν δε θα μπορούσε να παραλειφθεί από τις συζητήσεις των δύο ηγετών. Ο Erdoğan, για ακόμη μια φορά, δήλωσε πως η Δύση εφαρμόζει απαράδεκτη διάκριση εις βάρος του Ιράν στο εν λόγω ζήτημα, «αφού είναι δεδομένο πως και άλλες χώρες της περιοχής διαθέτουν πυρηνικά, των οποίων η χρήση δεν έχει διευκρινιστεί», «φωτογραφίζοντας» ξεκάθαρα το Ισραήλ. Η τουρκική υποστήριξη εκτιμήθηκε δεόντως από τον

Ahmadinejad, ο οποίος έκανε λόγο για ιστορικούς δεσμούς των δύο χωρών, ενώ τόνισε πως το Ιράν αποτελεί το κλειδί της Τουρκίας για την Ανατολή ενώ η Τουρκία συνιστά την πύλη του Ιράν προς τη Δύση. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί πως ο Erdoğan έγινε δεκτός και από τη θρησκευτική ηγεσία της χώρας, τον αγιατολάχ Ali Khamenei, γεγονός το οποίο δεν είναι καθόλου ασήμαντο, αφού ο τελευταίος είναι εξαιρετικά φειδωλός στις επαφές του με ξένους ηγέτες.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Η επίσκεψη Erdoğan στο Ιράν αποτελεί σαφή ένδειξη πως η Τουρκία επιχειρεί να «παίξει» διπλωματικά και στρατηγικά τόσο με τη Δύση, όσο και την Ανατολή. Δεν αυτοπεριορίζεται, ούτε δεσμεύεται από το γεγονός ότι αποτελεί, από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, σταθερό σύμμαχο της Δύσης, αλλά και μέλος του NATO. Ελίσσεται προς την Ανατολή, θέλοντας ταυτόχρονα να καλλιεργήσει καλύτερες σχέσεις και προοπτικές συνεννόησης –ακόμη και διαπραγμάτευσης– με τη Δύση.

Στην προσπάθειά της αυτή, το Ιράν αποτελεί το πλέον πρόσφορο «έδαφος». Η Τουρκία συνειδητοποιεί την επιθυμία της Τεχεράνης να ανασυνταχθεί διπλωματικά, καθώς παραμένει διεθνώς απομονωμένη, και προβάλλεται ως διαμεσολαβήτρια στην εξομάλυνση των σχέσεων του Ιράν με τη Δύση. Επιπλέον, με τον τρόπο αυτό, η Τουρκία επιχειρεί να βελτιώσει τις σχέσεις της με τον αραβικό και μουσουλμανικό κόσμο. Άλλωστε, η στροφή της εναντίον του Ισραήλ, που αποτέλεσε συνειδητή επιλογή της τουρκικής ηγεσίας, τη φέρνει εγγύτερα όχι μόνο στην Τεχεράνη, αλλά και σε όλους τους Άραβες.

Το Ιράν, από την άλλη, φαίνεται να εκτιμά την «χείρα βοηθείας» που τείνει η τουρκική πλευρά, κυρίως λόγω της διεθνούς απομόνωσής του. Παρ' όλα αυτά, πρέπει να υπογραμμιστεί πως το Ιράν δεν επιθυμεί επί του παρόντος διαμεσολαβητή για τη βελτίωση των σχέσεων του με τη Δύση, αν και το «ναι υπό όρους» το οποίο αναμένεται να πει στο προτεινόμενο από τη Δύση στο σχέδιο για το πυρηνικό του πρόγραμμα, φαίνεται να συνιστά μια ελαφρά μεταστροφή της ιρανικής πολιτικής.

Σε κάθε περίπτωση, Τουρκία και Ιράν πρέπει να ξεπεράσουν τους περιορισμούς στις σχέσεις τους, λόγω του παραδοσιακού ανταγωνισμού τους στην περιοχή και του αισθήματος καχυποψίας που τρέφουν δι' αλλήλους. Πάντως, πρέπει να αναγνωριστεί στην Άγκυρα η φιλόδοξη στρατηγική του «ανοίγματος» σε άλλες χώρες, πλην των Δυτικών, καθώς φαίνεται πως η πρώτη αντιλαμβάνεται τις αναδυόμενες ανά τον κόσμο γεωπολιτικές πραγματικότητες, τις ευκαιρίες που αυτές συνεπάγονται με συνέπεια να μην θέλει να χάσει το «τρένο» των εξελίξεων.

Gül και Davutoğlu σε Σερβία και Βοσνία: Η Άγκυρα επιδιώκει επέκταση του «στρατηγικού βάθους» της και προς τα δυτικά

Οι φρενήρεις ρυθμοί με τους οποίους κινείται το τελευταίο διάστημα η τουρκική διπλωματία διατηρούνται αμείωτοι, ενώ και το πεδίο δράσης της συνεχίζει να διευρύνεται. Μετά την έντονη δραστηριοποίηση των Τούρκων ηγετών και αξιωματούχων στη Μέση Ανατολή, φαίνεται πως σειρά έχει η ευαίσθητη περιοχή των δυτικών Βαλκανίων, όπου η Άγκυρα είχε παραδοσιακά . Πράγματι, την περασμένη εβδομάδα ο Τούρκος πρόεδρος, Abdullah Gül, επισκέφθηκε το Βελιγράδι, και συναντήθηκε με τους Σέρβους ηγέτες, ενώ ο υπουργός Εξωτερικών, Ahmet Davutoğlu, βρέθηκε στη Βοσνία, όπου είχε την ευκαιρία να διατυπώσει για ακόμη μία φορά τις ιδέες του για την τουρκική εξωτερική πολιτική και το μέλλον του γεωπολιτικού περιγύρου της Τουρκίας.

Ο πρόεδρος Gül βρέθηκε στη Σερβία στις 27 Οκτωβρίου για διήμερη επίσημη επίσκεψη, προκειμένου να συναντηθεί με τον ομόλογο του Boris Tadić και να συζητήσει μαζί του ένα ευρύ φάσμα διμερών σχέσεων. Η συγκεκριμένη επίσκεψη θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ιστορική, καθώς αποτελεί την πρώτη επίσκεψη Τούρκου προέδρου στο Βελιγράδι εδώ και 23 χρόνια (η τελευταία έλαβε χώρα το 1986, επί ενιαίας ακόμη Γιουγκοσλαβίας). Παρά το γεγονός ότι οι σχέσεις των δύο χωρών είχαν «παγώσει» τα τελευταία χρόνια, κυρίως λόγω της ανεπιθύλακτης τουρκικής στάσης υπέρ της ανεξαρτησίας του Κοσόβου, εσχάτως φαίνεται να βρίσκονται σε πορεία «αναθέρμανσης». Πράγματι, ο Τούρκος πρόεδρος έτυχε θερμής υποδοχής στη σερβική πρωτεύουσα και εκτός από τον ομόλογό του συνάντησε επίσης τον Σέρβο πρωθυπουργό, Mirko Cvetković, συμμετείχε στις εργασίες ενός σερβο-τουρκικού επιχειρηματικού φόρουμ, ενώ μαζί με τον ομόλογό του συναντήθηκε με τους εκπροσώπους των Βόσνιων Μουσουλμάνων που κατοικούν στη σερβική επαρχία του Sanjak.

Τέλος, οι πρόεδροι των δύο χωρών προχώρησαν στην υπογραφή μιας σειράς σημαντικών διμερών συμφωνιών, κυρίως οικονομικού χαρακτήρα, που έρχονται να συμπληρώσουν τη συμφωνία ελεύθερης διεξαγωγής εμπορικών συναλλαγών που υπέγραψαν οι δύο χώρες το 2008. Συγκεκριμένα, οι δύο ηγέτες υπέγραψαν συμφωνίες οικονομικής, εμπορικής και τεχνικής συνεργασίας, καθώς και συνεργασίας σε κοινά προγράμματα στους τομείς των κατασκευών και των μεταφορών (επ' αυτού ο Gül ανέφερε ότι τουρκικές κατασκευαστικές εταιρείες ενδιαφέρονται για την κατασκευή του νέου Πανευρωπαϊκού Οδικού Άξονα 10 που θα διέρχεται μέσα από τη Σερβία). Το καλό κλίμα που επικρατεί στις διμερείς σχέσεις επιβεβαιώθηκε και από τις δηλώσεις των δύο ηγετών. Χαρακτηριστικά ο Σέρβος πρόεδρος δήλωσε πως η Τουρκία είναι μια μεγάλη χώρα και πουθενά στον κόσμο δεν μπορεί να επιτευχθεί ειρήνη χωρίς τη συνδρομή της, ενώ ο Τούρκος πρόεδρος αφού χαρακτήρισε τη Σερβία «χώρα-κλειδί» για την ευρύτερη περιοχή, εξέφρασε την πεποίθησή του πως οι δύο πλευρές μπορούν να πετύχουν πολλά ως συνεταίροι και να αποτελέσουν μοντέλο συνεργασίας για όλες τις χώρες. Μάλιστα, οι διαπιστώσεις αυτές για τις προοπτικές

συνεργασίας συνοδεύτηκαν από υπογράμμιση του γεγονότος ότι οι δύο πλευρές εξακολουθούν να έχουν εκ διαμέτρου αντίθετες απόψεις στο ζήτημα του Κοσόβου.

Ωστόσο, αρκετά ενδιαφέρον είναι το γεγονός πως η επίσκεψη Gül διεξήχθη σε πολύ καλό κλίμα, παρά το γεγονός ότι τις προηγούμενες ημέρες στον σερβικό και τον σερβο-βοσνιακό τύπο είχαν εμφανιστεί δημοσιεύματα που καυτηρίαζαν τις απόψεις που εξέφρασε ο Τούρκος ΥΠΕΞ, Ahmet Davutoğlu, αναφορικά με τη θέση της Τουρκίας στα Βαλκάνια, στο πλαίσιο της εισήγησής του σε συνέδριο που έλαβε χώρα στις 26 Οκτωβρίου στο Σεράγεβο, με το εξής θέμα: «Η οθωμανική κληρονομιά και οι μουσουλμανικές κοινότητες στα Βαλκάνια».

Συμφώνα με τα σερβικά ΜΜΕ, ο Τούρκος υπουργός προχώρησε σε βαρυσήμαντες δηλώσεις που δεν κρύβουν τις βλέψεις της Άγκυρας για επέκταση της επιρροής της στην περιοχή. Ο Davutoğlu εμφανίστηκε να οραματίζεται μια νέα «*prax ottomana*» για τα Βαλκάνια και αναφέρθηκε στην Οθωμανική Αυτοκρατορία ως πρότυπο συνεργασίας και αρμονίας σε όλα τα επίπεδα για τους λαούς της περιοχής. Σύμφωνα με τις δηλώσεις του, η τουρκική πλευρά επιθυμεί «μια νέα Βαλκανική, που θα θεμελιώνεται στις πολιτικές αξίες, την οικονομική αλληλεξάρτηση, τη συνεργασία και στην πολιτιστική αρμονία», δηλαδή σε όλα αυτά, που σύμφωνα με τον ίδιο, «εξασφαλιζόνταν στα οθωμανικά Βαλκάνια». Επίσης, συμπλήρωσε πως «Εμείς θα αναβιώσουμε την εποχή αυτή, τα οθωμανικά Βαλκάνια ήταν μια επιτυχημένη ιστορία και τώρα πρέπει να αναγεννηθούν. Θα κάνουμε τα Βαλκάνια, τον Καύκασο, τη Μέση Ανατολή, μαζί με την Τουρκία, επίκεντρο της παγκόσμιας πολιτικής σκηνής. Αυτός είναι ο στόχος της εξωτερικής μας πολιτικής στο μέλλον και θα τον πετύχουμε». Ωστόσο, η ανησυχία με την οποία έγιναν δεκτές από μερίδα του σερβικού τύπου οι δηλώσεις αυτές, δε στάθηκε ικανή να υπονομεύσει τον πραγματισμό που επικρατεί στους κόλπους της σερβικής κυβέρνησης και ο οποίος φαίνεται να υποδεικνύει τη συνεργασία με την Άγκυρα.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Η Άγκυρα φέρεται να έχει διαπιστώσει ότι οι αλλαγές τόσο στο διεθνές περιβάλλον, όσο και στο εσωτερικό της, της προσφέρουν τη δυνατότητα να δραστηριοποιηθεί έντονα στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής και να ενισχύσει σημαντικά τη θέση της.

Το διεθνές περιβάλλον καθίσταται ολοένα και πιο πολυπολικό, με την ισχύ των ΗΠΑ και των άλλων δυτικών δυνάμεων να επισκιάζεται σταδιακά από την άνοδο νέων δυνάμεων. Όλοι οι παίκτες αναζητούν στηρίγματα και η αμερικανική υπερδύναμη δεν αποτελεί εξαίρεση στον κανόνα αυτό. Τα αδιέξοδα που αντιμετωπίζει η Ουάσινγκτον στη Μέση Ανατολή και, βεβαίως, στο Αφγανιστάν και στο Πακιστάν, καθιστούν τη συνεργασία και τη συνδρομή της Τουρκίας εξαιρετικά πολύτιμη. Από την άλλη πλευρά, η ανάδειξη και σταθεροποίηση μιας νέας ηγεσίας στην Τουρκία (αυτής των Ισλαμιστών του Erdoğan), πολύ λιγότερο ταυτισμένης με τις αμερικανικές στρατηγικές και σε

πολιτισμικό επίπεδο πολύ πλησιέστερης στον μουσουλμανικό της περίγυρο, σε σχέση με τις προκατόχους της, καθιστά την Άγκυρα ακόμη ελκυστικότερη, από τη στιγμή μάλιστα που η τελευταία σταθεροποιείται και αναπτύσσεται οικονομικά, ενώ παράλληλα ενισχύει τη θέση της και στον ενεργειακό χάρτη, καθώς αποτελεί κεντρικό σημείο αναφοράς στα περισσότερα μεγάλα ενεργειακά έργα.

Ως εκ τούτου, η δραστηριοποίηση των Τούρκων αξιωματούχων στα δυτικά Βαλκάνια αναδεικνύει με τρόπο σαφή τις δύο όψεις της μίας και μοναδικής τουρκικής στρατηγικής. Καταρχήν, οι δηλώσεις του Τούρκου ΥΠΕΞ αποτελούν χαρακτηριστικό δείγμα της ιδεολογικής αφετηρίας της στρατηγικής αυτής. Ο Ahmet Davutoğlu (διάσημος θεωρητικός του «νέο-οθωμανισμού») είναι ο εισηγητής της θεωρίας του «στρατηγικού βάθους» –εμπνευσμένης από το οθωμανικό παρελθόν και τη θεωρία της «μαλακής/ήπιας ισχύος» (soft power)–, σύμφωνα με την οποία μονάχα οι χώρες που έχουν τη δυνατότητα να ασκούν ισχυρή επιρροή στον γεωπολιτικό τους περίγυρο μπορούν να είναι πραγματικά ασφαλείς. Ωστόσο, όπως φάνηκε από την αρνητική δημοσιότητα που έλαβαν στη Σερβία οι δηλώσεις Davutoğlu, η υπερβολική εμμονή στην προβολή αυτών των ιδεολογικών θέσεων είναι δυνατόν να δημιουργήσει προβλήματα στην Άγκυρα, καθώς θα συσπειρώσει δυνάμεις που αντιδρούν στην ιδέα επιβολής μιας «νέο-οθωμανικής» πραγματικότητας (μιας έννοιας με το ανάλογο αρνητικό ιστορικό φορτίο). Από την άλλη πλευρά, η επίσκεψη Gül σηματοδοτεί την πραγματιστική-εφαρμοσμένη εκδοχή αυτής της τουρκικής στρατηγικής, η οποία δε διστάζει να κάνει διαρκώς νέα ανοίγματα και να «παίζει» με όλους, προσφέροντας το δέλεαρ της επωφελούς (εν προκειμένω: οικονομικής) συνεργασίας με μια δυναμική, αναπτυσσόμενη περιφερειακή δύναμη.

Αναφορικά δε με την προσέγγιση με το Βελιγράδι, φαίνεται πως η Άγκυρα κατανοεί το γεγονός ότι η επέκταση του «στρατηγικού βάθους» της προς τα δυτικά είναι απαραίτητη για να ισορροπήσει και να συμπληρώσει την αντίστοιχη επέκταση προς τα ανατολικά. Για το λόγο αυτό τα Βαλκάνια αποτελούν μια περιοχή-στόχο για την τουρκική πολιτική και η επέκταση στην εν λόγω περιοχή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς προσέγγιση με τη Σερβία. Είναι χαρακτηριστικό των νέων δεδομένων πως οι τεταμένες σχέσεις που είχαν δημιουργηθεί με την εκ διαμέτρου αντίθετη στάση ανάμεσα στις δύο χώρες για το ζήτημα του Κοσόβου δεν εμπόδισε τις δύο χώρες να επιχειρήσουν μία νέα προσέγγιση.

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Πολιτική

- ❖ **Τη Πέμπτη 29 Οκτωβρίου 2009 υπεγράφη στη Μόσχα η Διακήρυξη Στρατηγικής Συμμαχίας μεταξύ Ρωσίας και Εκουαδόρ.** Η Διακήρυξη αποτελεί καρπό της συνάντησης των Προέδρων Dmitry Medvedev και Rafael Correa, ενώ η ατζέντα περιλάμβανε, μεταξύ άλλων, διμερή ενεργειακά, καθώς και στρατιωτικά ζητήματα. Συγκεκριμένα, η συμφωνία αφορά την ρωσική παροχή δανείου 22 εκατομμυρίων δολαρίων και δύο ελικόπτερων τύπου Mi-17. Αξίζει να αναφερθεί το γεγονός ότι η επίσκεψη του προέδρου Correa είναι ιστορικής σημασίας, καθότι είναι ο πρώτος πρόεδρος του Εκουαδόρ που πραγματοποίησε επίσημη επίσκεψη στη Ρωσία. Όπως δήλωσε ο Ρώσος ομόλογος του, Medvedev «είναι η αρχή μιας συνεργασίας». Να σημειωθεί ότι το Εκουαδόρ είναι ο τρίτος εμπορικός συνέταιρος της Ρωσίας από τις χώρες της Λατινικής Αμερικής, ύστερα από τις Βραζιλία και Αργεντινή και το περσινό διμερές εμπόριο ανήλθε στα 935 εκατομμύρια δολάρια.
- ❖ **Με στόχο την αναθέρμανση των σχέσεων των δύο χωρών επισκέπτεται τη Μόσχα ο ΥΠΕΞ της Βρετανίας, David Miliband, την 1η Νοεμβρίου.** Η επίσκεψη, που έγινε μετά από πρόσκληση του Ρώσου ομολόγου του, Sergei Lavron, θα είναι η πρώτη του είδους της μετά από ψυχρότητα πέντε ετών –η τελευταία επίσημη επίσκεψη πραγματοποιήθηκε από τον Jack Straw το 2004. Οι διπλωματικές σχέσεις Βρετανίας-Ρωσίας περνούν περίοδο κρίσης από τον Νοέμβριο του 2006, και τον θάνατο του Ρώσου πρώην πράκτορα Alexander Litvinenko στο Λονδίνο. Οι συνθήκες θανάτου του πρώην κατασκόπου παρέπεμπαν σε δολοφονία εκ μέρους της ρωσικής κυβέρνησης. Ο Litvinenko, γνωστός για την άσκηση δημόσιας κριτικής της ηγεσίας της Μόσχας, ερευνούσε εκείνη την περίοδο τον φόνο της γνωστής Ρωσίδας δημοσιογράφου Anna Politkovskaya, η οποία είχε επιδείξει παρόμοια δημόσια δράση. Η Ρωσία αρνήθηκε να εκδώσει τους βασικούς υπόπτους για τη δολοφονία Litvinenko, σύμφωνα με τις υποδείξεις της Βρετανίας και, έκτοτε, οι κινήσεις και των δύο χωρών χειροτέρευσαν τις σχέσεις τους στο διπλωματικό πεδίο. Σύμφωνα, όμως, με δηλώσεις του Miliband, οι εμπορικοί δεσμοί που έχουν αναπτυχθεί ανάμεσα στη Βρετανία και τη Ρωσία την τελευταία εικοσαετία, καθιστούν ζωτικής σημασίας την πολιτική προσέγγιση των δύο χωρών. Κύρια θέματα συζήτησης της συνάντησης αναμένεται πως θα είναι η Μ. Ανατολή γενικότερα και, πιο ειδικά, η κατάσταση στο Ιράν και το Αφγανιστάν.

- ❖ **Η επικείμενη επίσκεψη του θρησκευτικού ηγέτη του Θιβέτ Δαλάι Λάμα στο ινδικό κρατίδιο του Arunachal Pradesh, δείχνει να προβληματίζει την Κίνα, με το Πεκίνο να δηλώνει την έντονη αντίθεση του.** Επίσης, η χάραξη των συνόρων στην περιοχή του συγκεκριμένου κρατιδίου συνεχίζει να αποτελεί «αγκάθι» στις sino-ινδικές σχέσεις, ακόμα και μετά τη δημιουργία διακρατικής επιτροπής για τη χάραξη της νέας κοινής μεθορίου το 2003, ενώ και η παραίτηση του ίδιου του Δαλάι Λάμα από την επιδίωξη της ανεξαρτησίας του Θιβέτ δεν φαίνεται να εξαλείφει τις κινεζικές ανησυχίες.

- ❖ **Πακέτο οικονομικής βοήθειας ύψους 4-5 δις. δολαρίων, αναμένεται να διαθέσει η Ιαπωνία στο Αφγανιστάν με στόχο την κατασκευή οδικών αρτηριών και τη χρηματοδότηση προγραμμάτων επαγγελματικής αποκατάστασης πρώην μελών των Ταλιμπάν.** Το ποσόν είναι ιδιαιτέρως αυξημένο σε σχέση με τα συνολικά 1,8 δις δολάρια που διέθεσε η Ιαπωνία την περασμένη δετία και αναμένεται να διατεθεί σε διάστημα 5 ετών από το 2010.

- ❖ **Παραιτήθηκε σήμερα ο υποψήφιος Abdullah Abdullah από την προεδρική εκλογική αναμέτρηση του Αφγανιστάν.** Οι φήμες για μια τέτοια εξέλιξη οργιάζαν κατά τις προηγούμενες ημέρες στην Kabul, καθώς, μετά την ακύρωση των αποτελεσμάτων του πρώτου γύρου λόγω καταγγελίας της Επιτροπής Εκλογικών Προσφυγών (ECC) για νοθεία εκ μέρους του ετέρου υποψηφίου Hamid Karzai, ο Abdullah όρισε κάποιους όρους σχετικά με τη διεξαγωγή του δεύτερου γύρου που θα έπρεπε να ικανοποιηθούν μέχρι και την 31^η Οκτωβρίου. Δεδομένου ότι η προθεσμία παρήλθε χωρίς να εφαρμοστούν οι εν λόγω αλλαγές –συγκεκριμένα, η απόλυση εκλεκτόρων που φαίνονταν να έχουν τοποθετηθεί από τον Karzai– το σενάριο της παραίτησης φαινόταν, πράγματι, πολύ πιθανό, καθώς δεν επρόκειτο απλά για ανεπιβεβαίωτες φήμες, αλλά για πληροφορία που προερχόταν από μέλος του προσωπικού της προεκλογικής του εκστρατείας. Είναι δύσκολο να εκτιμηθεί το εάν τα αποτελέσματα αυτής της εξέλιξης είναι θετικά ή αρνητικά. Είναι αλήθεια πως η πραγματοποίηση και δεύτερου γύρου προεδρικών εκλογών παρουσίαζε διάφορα προβλήματα, τόσο συστημικά όσο και ασφαλείας. Από την άλλη, η παραίτηση του ενός εκ των δύο υποψηφίων επειδή οι όροι του περί διαφάνειας δεν ικανοποιήθηκαν, που θα οδηγήσει στην συντριπτική νίκη του αντιπάλου του, δεν θα βοηθήσει στη βελτίωση της αμαυρωμένης εικόνας της δημοκρατίας στο Αφγανιστάν.

- ❖ **Διατάραξη των σχέσεων Βουλγαρίας και ΠΓΔΜ μετά τις δηλώσεις Grueniski την Παρασκευή για Μακεδόνες του Αιγαίου, του Βαρδάρη και του Πριν** από την Αυστραλία όπου βρισκόταν προκαλώντας άμεση και έντονη αντίδραση από τη βουλγαρική πλευρά. Ο πρόεδρος της Βουλγαρίας, Georgi Parvanov, έκανε λόγο για αβάσιμες και απαράδεκτες εδαφικές

διεκδικήσεις εις βάρος της χώρας του τη στιγμή μάλιστα που η ΠΓΔΜ επιδιώκει να γίνει μέλος της ΕΕ. Χαρακτηριστικά τόνισε ότι η ένταξη δεν είναι «άνευ ορών» και κάλεσε την ΠΓΔΜ να ενημερωθεί για τις αξίες της ΕΕ και του ΝΑΤΟ. Ο ίδιος θα συναντηθεί τις προσέχουσες μέρες με τον Αλβανό πρωθυπουργό, Sali Berisha, προκειμένου να συζητήσουν τις δηλώσεις Gruevski.

- ❖ **Μήνυμα καταδίκης του Σταλινισμού από τον πρόεδρο της Ρωσίας, Dmitry Medvedev.** Ο Ρώσος πρόεδρος με την εύκαιρα του εορτασμού της Διεθνούς Ημέρας Μνήμης των θυμάτων πολιτικών διώξεων αναφέρθηκε στα εκατομμύρια θύματα του Σταλινισμού κατά τη δεκαετία του '30 χαρακτηρίζοντας «μεγάλη εθνική τραγωδία» τα όσα συνέβησαν τότε. Τόνισε, επίσης, την αξία της ανθρώπινης ζωής και συνέστησε στους νέους να συμμετάσχουν συναισθηματικά στην τραγωδία αυτή. Ο ίδιος απέρριψε τον ισχυρισμό κάποιων υπέρμαχων του σταλινικού καθεστώτος πως η πολιτική αυτή ήταν απαραίτητη για τους στόχους του κράτους, χαρακτηρίζοντας αδικαιολόγητες τις διώξεις.

Άμυνα & Ασφάλεια

- ❖ **Θα πραγματοποιηθεί νέα δοκιμή για τον προβληματικό ρωσικό βαλλιστικό πύραυλο Bulava** στις 24 Νοεμβρίου, όπως ανακοινώθηκε από ανώνυμη πηγή της ρωσικής αμυντικής βιομηχανίας. Η εν λόγω δοκιμή του πυραύλου Bulava θα πραγματοποιηθεί από το πυρηνοκίνητο υποβρύχιο Dmitry Donskoy και αναμένεται με μεγάλο ενδιαφέρον από παρατηρητές εντός και εκτός Ρωσίας, καθώς ο Bulava αποτελεί τον «κακό δαίμονα» της ρωσικής αμυντικής βιομηχανίας, αφού οι κατασκευαστές του μετρούν 6 στα 11 αποτυχημένα τεστ. Μετά την επιτυχημένη δοκιμή του συστήματος, ο Bulava (που εκτοξεύεται από υποβρύχια) αναμένεται να αποτελέσει, μαζί με τον Topol-M, τον κύριο βαλλιστικό πύραυλο των ρωσικών δυνάμεων.
- ❖ **21 Γεωργιανοί πολίτες συνελήφθησαν αυτή την εβδομάδα από Ρώσους στρατιώτες στην περιοχή που συνορεύει με την αποσχισθείσα δημοκρατία της Ν. Οσσετίας.** Συγκριμένα, πέντε αγρότες από το χωριό Chvinisi συνελήφθησαν στις 29 Οκτωβρίου για παράνομη μετανάστευση, ενώ λίγες μέρες πριν -στις 26 Οκτωβρίου- το συμβάν επαναλήφθηκε για 16, αυτή τη φορά, Γεωργιανούς από το χωριό Gremiskhevi. Το ΥΠΕΞ της Γεωργίας διαμαρτυρήθηκε επίσημα μέσω Ελβετών διπλωματών, δηλώνοντας πως οι αυθαίρετες συλλήψεις των πολιτών της είναι παράνομες. Οι αρχές της Ν. Οσσετίας ισχυρίζονται πως πρόκειται απλά για κοινές συλλήψεις, που δεν έχουν καμία σχέση με την πολιτική. Επίσημη λήξη δόθηκε στο περιστατικό

όταν ανακοινώθηκε πως οι 16 συλληφθέντες θα αποφυλακιστούν σύντομα και θα παραδοθούν στις Γεωργιανές αρχές.

- ❖ **Άνοιξε τις πόρτες της στη Μόσχα στις 28 Οκτωβρίου η διεθνής έκθεση εξοπλισμού και τεχνολογίας κρατικής ασφαλείας, Interpolitex 2009.** Στη συγκεκριμένη εμπορική έκθεση συμμετέχουν 300 ρωσικές επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων και 23 εταιρίες από το χώρο της αμυντικής βιομηχανίας. Τα βασικά προϊόντα που εκτίθενται περιλαμβάνουν οπλισμό για μονάδες καταπολέμησης της τρομοκρατίας, οπτικό εξοπλισμό, και εξοπλισμό αυτοπροστασίας. Σύμφωνα με τον σύμβουλο του μεγάλου ρωσικού κρατικού ομίλου Rosoboronexport, Vyacheslav Ovchinnikov, βασικοί πελάτες των ρωσικών εταιριών που δραστηριοποιούνται στο χώρο αυτό είναι οι πρώην σοβιετικές δημοκρατίες, τα λατινοαμερικανικά και αφρικανικά κράτη, ενώ πρόσφατα έχουν προστεθεί και αρκετά κράτη-μέλη του NATO.
- ❖ **Συνεχίζει η Ρωσία την επίδειξη δύναμης του ανανεωμένου στόλου της με επισκέψεις πολεμικών πλοίων στα «θερμά ύδατα».** Το καταδρομικό Varyag, ναυαρχίδα του στόλου του Ειρηνικού, θα ηγηθεί ομάδας πολεμικών πλοίων που πραγματοποιήσει περιοδεία ενός μήνα στις θάλασσες της νοτιοανατολικής Ασίας, ενώ επίσης θα πραγματοποιήσει επίσημη επίσκεψη στη Σιγκαπούρη, με σκοπό «τη σύσφιξη των δεσμών ανάμεσα στις δύο χώρες», όπως ανακοινώθηκε στις 27 Οκτωβρίου από εκπρόσωπο του στόλου του Ειρηνικού. Η επίσκεψη αυτή έρχεται να προστεθεί στην αντίστοιχη επίσκεψη στη Μαλαισία που είχε ανακοινωθεί την περασμένη εβδομάδα.

Οικονομία

- ❖ **Η Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας προχώρησε σε μείωση του βασικού επιτοκίου κατά μισή ποσοστιαία μονάδα.** Συγκεκριμένα, το επιτόκιο αναχρηματοδότησης που ισχύει από 30 Οκτωβρίου, μειώθηκε από 10% στο 9,5% προκειμένου να αναθερμανθεί η δανειοδοτική δραστηριότητα στη χώρα. Αξιοσημείωτο είναι πως πρόκειται για την όγδοη φορά μέσα σε διάστημα έξι μηνών που η Bank Rosii καταφεύγει σε μείωση επιτοκίων της οικονομίας, αλλά και για την πρώτη φορά που πέφτει κάτω από το 10% μετά την κατάρρευση του σοβιετικού καθεστώτος.
- ❖ **Ο πρωθυπουργός της Ρωσίας, Vladimir Putin, ανακοίνωσε στις 30 Οκτωβρίου την απόσυρση κάποιων μέτρων στήριξης της οικονομίας, με σημαντικότερο αυτό της μείωσης της οικονομικής βοήθειας προς τις τράπεζες κατά το ήμισυ το 2010 στα 3,41 δις δολάρια.** Ο Ρώσος

πρωθυπουργός χαρακτήρισε την κίνηση αυτή ως «ένα ακόμα σημάδι που δείχνει πως η κατάσταση στην οικονομική σφαίρα ομαλοποιείται».

- ❖ **Η ρωσική κυβέρνηση εξετάζει την πώληση μιας πολύ μεγάλης ποσότητας χρυσού**, σύμφωνα με δηλώσεις του Ρώσου υπουργού οικονομίας Aleksey Kudrin. Σημειώνεται πως η Ρωσία αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους παραγωγούς χρυσού παγκοσμίως, ενώ τον χρυσό της διαπραγματεύεται ο κρατικός οργανισμός Gokhran. Η εξέλιξη της πώλησης αυτής θα έχει **σημαντικό αντίκτυπο στις διεθνείς αγορές**, αφού η τιμή του χρυσού θα υποστεί σημαντική πίεση.
- ❖ Η υπουργός οικονομικών της Σερβίας, Diana Dragutinovic, ανακοίνωσε την **απόφαση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου να επεκτείνει τη δανειοδοτική συμφωνία ύψους 2,9 δις ευρώ με τη Σερβία κατά έξι μήνες μέχρι, δηλαδή, τον Οκτώβριο του 2011**. Επιπλέον, οι δυο πλευρές κατέληξαν σε συμφωνία για το σχέδιο του προϋπολογισμού της Σερβίας για το 2010 όπου το έλλειμμα αναμένεται να μειωθεί στο 4% του ΑΕΠ, δηλαδή κατά μισή μονάδα χαμηλότερο από το τρέχον έτος.
- ❖ Η γενική γραμματέας του υπουργείου οικονομίας και περιφερειακής ανάπτυξης της Σερβίας, Vesna Arsic, δήλωσε πως **μέχρι τα τέλη του 2009 η Σερβία σκοπεύει να υπογράψει συμφωνία ελεύθερου εμπορίου με την EFTA (European Free Trade Association)**, της οποίας μέλη είναι η Ελβετία, η Νορβηγία, η Ισλανδία και το Λιχτενστάιν. Αύτη η συμφωνία είναι ιδιαίτερα σημαντική για την οικονομία της Σερβίας, καθώς όπως επεσήμανε η Vesna Arsic, θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των εμπορικών συναλλαγών της Σερβίας με τα κράτη-μέλη της EFTA, αλλά και την ελεύθερη πρόσβαση των βιομηχανικών προϊόντων της χώρας σε αυτές τις αγορές.
- ❖ **Πρόγραμμα ενίσχυσης της απασχόλησης σε περιφερειακό επίπεδο ανακοίνωσε στις 27 Οκτωβρίου ο Ρώσος πρωθυπουργός, Vladimir Putin**. Το εν λόγω πρόγραμμα θα χρηματοδοτηθεί από ειδικό κονδύλι του προϋπολογισμού, το οποίο ανέρχεται στα 36 δις δολάρια μόνο για το 2010. Σύμφωνα με τον Putin, ο τερματισμός της υποστήριξης της εγχώριας αγοράς εργασίας είναι πρόωρος, οπότε η κυβέρνηση θα συνεχίσει την επιδότηση της απασχόλησης ανά τη ρωσική επικράτεια.
- ❖ Σύμφωνα με στοιχεία της ρωσικής Στατιστικής Υπηρεσίας, **το ποσοστό ανεργίας στη χώρα για το μήνα Σεπτέμβριο έφθασε στο 7.6% επί του οικονομικά ενεργού πληθυσμού**. Ως οικονομικά ενεργοί πολίτες χαρακτηρίζονται όλοι οι Ρώσοι ηλικίας 15-72 ετών, δηλαδή το 53% επί του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Σχολιάζοντας την ανακοίνωση της

Στατιστικής Υπηρεσίας, ο Ρώσος πρωθυπουργός, Vladimir Putin, τόνισε πως σημειώθηκε βελτίωση σε σχέση με τα δεδομένα των καλοκαιρινών μηνών και αναμένεται μεγαλύτερη τόνωση της απασχόλησης με την εφαρμογή των νέων κυβερνητικών προγραμμάτων για τη στήριξή της.

- ❖ **Στην 69^η θέση της Λίστας Ευημερίας του Ινστιτούτου Legatum βρέθηκε για το 2009 η Ρωσική Ομοσπονδία.** Η εν λόγω λίστα περιλαμβάνει την αξιολόγηση 104 χωρών με βάση όχι μόνο τις μακροοικονομικές τους επιδόσεις, αλλά και στοιχεία όπως το επίπεδο παροχών στους τομείς της δημόσιας παιδείας και υγείας. Αξίζει να σημειωθεί πως η Ρωσία σημείωσε αισθητή πτώση τη φετινή χρονιά, καθώς το 2008 βρισκόταν στην 57^η θέση.

Ενέργεια

- ❖ Το ρωσικό πρακτορείο ειδήσεων RIA Novosti ανέφερε στις 28 Οκτώβριου, βασισμένο σε δηλώσεις του υπουργού Οικονομίας της Ουκρανίας, Ihor Umanskiy, **ότι η ουκρανική εταιρεία Naftogaz πρόκειται να καταβάλει το ποσό των 500 εκατομμύριων δολαρίων για το φυσικό αέριο που προμηθεύτηκε από τη Gazprom κατά τη διάρκεια του Οκτωβρίου.** Επιπρόσθετα, ο Umanskiy δήλωσε ότι είναι πολύ νωρίς ακόμα για να γίνει η εκτίμηση του συνολικού ποσού το οποίο πρόκειται η Ουκρανία να καταβάλει στην Gazprom, αν και οι πρώτες εκτιμήσεις κάνουν λόγο για 500 εκατομμύρια δολάρια.
- ❖ Σε προειδοποίηση προέβη ο ρώσος πρωθυπουργός Vladimir Putin προς την Ουκρανία τη Παρασκευή 30 Οκτωβρίου 2009, το περιεχόμενο της οποίας αφορά τα προβλήματα πληρωμής του φυσικού αερίου που αντιμετωπίζει το Κίεβο. Η κίνηση αυτή θα μπορούσε ενδεχομένως να χαρακτηριστεί ως ο «προάγγελος» μιας νέας ενεργειακής κρίσης μεταξύ των δύο χωρών. Παράλληλα, η Ουκρανία έχει ζητήσει από την ΕΕ νέο δάνειο προκειμένου να καλύψει τις πληρωμές, όπως άλλωστε έγινε και πέρσι. Ωστόσο, η ΕΕ δεν διατίθεται να αναμιχθεί στο ενεργειακό παιχνίδι Μόσχας – Κιέβου, όπως χαρακτηριστικά υπογράμμισε ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Jose Manuel Barroso, και δεν θα προβεί σε αύξηση του δανείου.
- ❖ Σε συμφωνία με την Gazprom για την αύξηση των εισαγωγών φυσικού αερίου και την ανανέωση της συνεργασίας τους μέχρι το 2037 κατέληξε στις 30 Οκτωβρίου η Πολωνία. Η μονοπωλιακή εταιρεία φυσικού αερίου της Πολωνίας PGNiG, ανακοίνωσε ότι συμφώνησε με τον ρωσικό κολοσσό την εισαγωγή 4 επιπλέον δις. κυβικών μέτρων αερίου σε σχέση με τα περσινά δεδομένα. Επιπρόσθετα οι δυο εταιρίες κατέληξαν και σε διακανονισμό

αναφορικά με την EuRoPol Gaz και την τιμολογιακή της πολιτική όσον αφορά τη μεταφορά ρωσικού υδρογονάνθρακα. Οι συμφωνίες θα τεθούν σε εφαρμογή μετά την υπογραφή των σχετικών εγγράφων από τη Ρωσία και την Πολωνία σε διακυβερνητικό επίπεδο.

- ❖ Σε αύξηση της παραγωγής του θα προχωρήσει ο ΟΠΕΚ, κατά την προγραμματισμένη συνάντηση του Δεκεμβρίου, σε περίπτωση που η τιμή του πετρελαίου εκτιναχθεί στα 100 δολάρια το βαρέλι, σύμφωνα με τον πρόεδρο του καρτέλ. Ο Jose Botelho de Vasconcelos δήλωσε ότι τάσσεται υπέρ μιας ισορροπημένη τιμής, ενώ παράλληλα υπογράμμισε ότι τόσο οι παραγωγοί όσο και οι καταναλωτές είναι ικανοποιημένοι με επίπεδα τιμών μεταξύ 75 και 80 δολαρίων το βαρέλι. Η εκτίναξη της τιμής στα 100 δολάρια το βαρέλι, σύμφωνα με τον πρόεδρο του οργανισμού, θα καταστήσει αναπόφευκτη την αύξηση της προσφοράς, καθώς είναι αναγκαία η διατήρηση της ισορροπίας για την ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας.
- ❖ Η ρωσική Gazprom ανακοίνωσε ότι η παραγωγή φυσικού αερίου τον χειμώνα 2009-2010 θα ανέλθει στα 289,2 δις κυβικά μέτρα, από 261,6 δις που ήταν πέρυσι, αυξημένη κατά 11%. Το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας ανακοίνωσε πως συζήτησε την περασμένη βδομάδα σχετικά με τις προετοιμασίες της για την κορύφωση της ζήτησης τον χειμώνα.
- ❖ Νέους επενδυτές για την κατασκευή της δεύτερης πυρηνικής της μονάδας στο Belene αναζητά η Βουλγαρία, μετά την αποχώρηση της γερμανικής RWE AG. Δεδομένης της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, η κυβέρνηση δεν έχει καταφέρει να συγκεντρώσει τα απαραίτητα κονδύλια για την υλοποίηση του έργου. Η κατασκευή κοστίζει περίπου 4 δις. ευρώ, ωστόσο οι μέχρι τούδε καθυστερήσεις ενδέχεται να αυξήσουν τον αριθμό αυτό κατά 50%, σύμφωνα με την Atomstroyexport, τη ρωσική εταιρεία πυρηνικής μηχανικής στην οποία ανατέθηκε η κατασκευή της μονάδας.
- ❖ Στις 27 Οκτωβρίου ο Ρώσος Υπουργός Ενέργειας, Sergei Shmatko, ανακοίνωσε την πρόθεση να συνεργαστεί με την Τουρκία στην δημιουργία ενός κοινού Διυλιστηρίου Πετρελαίου στη Μεσόγειο. Η ανακοίνωση αυτή ακολουθεί την συμφωνία μεταξύ Τουρκίας, Ιταλίας και Ρωσίας για την κατασκευή του South Stream, κάνοντας κάποιους να αναρωτηθούν αν αυτό ήταν το «quid pro quo» για την συμμετοχή της Τουρκίας.

- ❖ Με το πέρας της επίσκεψης του προέδρου του Τατζικιστάν, **Emomali Rahmon, στη Ρωσία**, φαίνεται πως οι σχέσεις των δύο κρατών εξομαλύνθηκαν αισθητά. Με την επίλυση του θέματος που είχε ανακύψει για την πληρωμή ενοικίου για την ρωσική βάση στο Τατζικιστάν, οι δύο Πρόεδροι εκδήλωσαν το ενδιαφέρον τους να **συνεχίσουν την συνεργασία τους στον ενεργειακό τομέα, με τα προγράμματα φυσικού αερίου της Gazprom και την υδροδυναμική ενέργεια να βρίσκονται στο επίκεντρο.**

Περιβάλλον & Οικολογία

- ❖ Έκθεση της 28^{ης} Οκτωβρίου της Παγκόσμιας Τράπεζας προειδοποιεί την **Ρωσία για σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις σε περιφερειακό επίπεδο λόγω της κλιματικής αλλαγής.** Σύμφωνα με την Έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας μεταξύ 28 κρατών της Ανατολικής Ευρώπης και την Κεντρικής Ασίας, **η Ρωσία θα βρεθεί αντιμέτωπη με τις πιο δραματικές αλλαγές, κυρίως όσον αφορά την βαρύτητα ακραίων κλιματολογικών συνθηκών και φαινομένων κατά τα επόμενα 60 με 80 χρόνια, που θα έχουν σημαντικές επιπτώσεις τόσο στις υποδομές της χώρας, όσο και στην διαχείριση των πλουτοπαραγωγικών πηγών της.** Συγκεκριμένα, τα τελευταία χρόνια η μέση θερμοκρασία έχει αυξηθεί κατά 0,5 °C στις νότιες περιοχές, αλλά και 1,6 °C στις βόρειες περιοχές της χώρας, όπως η Σιβηρία. Μάλιστα, στην περιοχή του Αρκτικού Κύκλου η μέση θερμοκρασία έχει αυξηθεί με διπλάσιο ρυθμό από ότι η μέση ετήσια παγκόσμια θερμοκρασία, με αποτέλεσμα τόσο οι περιοχές των παγετώνων, όσο και της τούντρας να αντιμετωπίζουν έντονες κλιματολογικές πιέσεις, κάτι που μπορεί να ισοδυναμεί με την μείωση των ψυχρών ημερών κατά 30 κάθε έτος ενώ μπορεί να αυξηθούν κατά 37 οι ζεστές μέρες μέχρι το 2050. Ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που αντιμετωπίζει η χώρα όσον αφορά την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, όπως επισημαίνει και η ίδια η έκθεση, είναι η έλλειψη της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης των πολιτών αλλά και των αρχών, αν και τα τελευταία χρόνια υπάρχει σημαντική πρόοδος στον τομέα. Βέβαια, δεν πρέπει να ξεχνάμε τις δηλώσεις του 2003 του τότε προέδρου της χώρας Vladimir Putin, ότι η Ρωσία λόγω της γεωγραφικής της θέσης στον χάρτη μπορεί να επωφεληθεί από την κλιματική αλλαγή, λόγω κυρίως της αύξησης της γεωργικής παραγωγής. Αν και αυτό μπορεί να είναι αληθές, εντούτοις δεν είναι ιδιαίτερα ρεαλιστικό, γιατί η άνοδος της παγκόσμιας θερμοκρασίας μπορεί να επηρεάσει δυσμενώς άλλους οικονομικούς τομείς, ακόμα και των γεωργικό, λόγω έλλειψης κυρίως των σωστών υποδομών και τεχνολογίας. Κάτι που μπορεί να ώθησε την χώρα να επανακαθορίσει την στόχευσή της όσον αφορά την κλιματική αλλαγή και να

συμμετέχει πιο ενεργά στις κοινές διεθνείς δράσεις, δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι χάρη στην ρωσική επικύρωση τέθηκε σε εφαρμογή το Πρωτόκολλο του Κιότο τον Φεβρουάριο του 2005. Η χώρα συνεχίζει τις σχετικές της προσπάθειες, έχοντας αναθέσει στο Υπουργείο Εκτάκτων Καταστάσεων την δημιουργία έκθεσης για τα μέτρα και τις δράσεις, που πρέπει να ληφθούν ενάντια στις αρνητικές επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή, ιδίως για τις πιο εκτεθειμένες περιοχές της χώρας, που θα κατατεθεί στην κυβέρνηση μέχρι το τέλος του 2009 και το αργότερο στις αρχές του 2010.

❖ **Σημαντική Διάσκεψη με αργότερο σκοπό την δημιουργία μια παγκόσμιας συμφωνίας για περιβαλλοντικά και κλιματικά φιλικές τεχνολογίες φιλοξένησε η Ινδία την εβδομάδα που μας πέρασε.** Τα τελευταία χρόνια η «Μέκκα» των σύγχρονων τεχνολογιών και τεχνολογικών θαυμάτων και πρωτοποριών θέλοντας να αναδείξει ακόμα περισσότερο το φιλοπεριβαλλοντικό της προφίλ διεξήγαγε με επιτυχία συνδιάσκεψη υψηλού επιπέδου με σκοπό την παραγωγή τεχνολογικών καινοτομιών περιβαλλοντικού χαρακτήρα, για παράδειγμα την δημιουργία νέων και καθαρότερων τεχνολογιών που αφορούν τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, της εξοικονόμησης ενέργειας, την ανάπτυξη πιο αειφορικών μεθόδων γεωργικής παραγωγής, την παραγωγή τεχνολογικών μηχανισμών εγκλωβισμού εκπομπών κλπ). Διοργανωμένη από το Ινδικό Υπουργείο Περιβάλλοντος και Δασών σε συνεργασία με το Τμήμα των Ηνωμένων Εθνών για τις Οικονομικές και Κοινωνικές Υποθέσεις, η Συνδιάσκεψη έχαιρε διεθνούς ανταπόκρισης, αφού 58 εθνικές αντιπροσωπευτικές συμμετείχαν σε αυτήν με 30 εξ αυτών να αντιπροσωπεύονται σε υπουργικό επίπεδο, ενώ συμμετείχαν ειδικοί επιστήμονες και μέλη της κοινωνίας των πολιτών καθώς και 148 από τις μεγαλύτερες εταιρίες του κλάδου. Στόχος, μάλιστα, τις Ινδικής Κυβέρνησης είναι τα πορίσματα της Διάσκεψης να συμπεριληφθούν στις συζητήσεις της επερχόμενης Παγκόσμιας Συνδιάσκεψης των Η.Ε. για την μετά Κιότο εποχή τον Δεκέμβριο στην Κοπεγχάγη.

❖ **Ωρολογιακή βόμβα μεθανίου η Σιβηρία.** Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Διαστημικών Μελετών Goddard της NASA η διεθνής κοινότητα θα πρέπει να επανεξετάσει τις δράσεις της όσον αφορά τις εκπομπές του μεθανίου στην ατμόσφαιρα και αυτό γιατί ένας τόνος μεθανίου έχει 33 φορές – και όχι 25 από ότι θεωρούταν παλαιότερα- μεγαλύτερη επίπτωση στο κλίμα από ότι ένας τόνος διοξειδίου του άνθρακα (σε μια χρονική διάρκεια 100 ετών) και αυτό γιατί το μεθάνιο διασπάται ευκολότερα και πιο γρήγορα από ότι το διοξείδιο του άνθρακα. Μέχρι σήμερα, η διεθνής κοινότητα θεωρούσε το διοξείδιο του άνθρακα τον νούμερο ένα εχθρό για την κλιματολογική ισορροπία του

πλανήτη, ενώ θεωρούσε το μεθάνιο λιγότερο επιβλαβές. Αν και τα δύο είδη εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου συμπεριλαμβάνονται στα είδη αερίων που καλύπτει το Πρωτόκολλο του Κιότο, εντούτοις το μεθάνιο εκλαμβάνονταν συχνά ως τον φτωχό συγγενή του διοξειδίου του άνθρακα. Η έρευνα αυτή φέρνει στην επιφάνεια και ένα άλλο σημαντικό ζήτημα. Μέχρι σήμερα, **οι επιστήμονες θεωρούν την Σιβηρία ως την μεγαλύτερη αποθήκη μεθανίου στον κόσμο, αφού φέρει στα μόνιμα στρώματα πάγου της τα μεγαλύτερα αποθέματα εγκλωβισμένου μεθανίου του πλανήτη.** Συγκεκριμένα, υπολογίζεται ότι τα αποθέματα αυτά ξεπερνούν την συνολική ποσότητα αποθεμάτων άνθρακα σε όλο τον κόσμο. Αυτό σημαίνει, ότι αν το λιώσιμο των πάγων και των παγετώνων της περιοχής συνεχιστεί με τον ίδιο ρυθμό λόγω της ανόδου της μέσης θερμοκρασίας τόσο της περιοχής όσο και όλης της Γης, τότε θα απελευθερωθούν στην ατμόσφαιρα δισεκατομμύρια τόνοι μεθανίου επιτείνοντας ακόμα πιο πολύ το πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής. Ακόμα μια, λοιπόν, καυτή πατάτα στα χέρια των αποφασιζόντων για την μετά-Κιότο εποχή στην Κοπεγχάγη.

- ❖ **Κοινό πρόγραμμα δράσης για την προστασία και διατήρηση των τίγρεων Amur και των λεοπαρδάλεων Amur υπό την αιγίδα της WWF ανακοίνωσαν την Παρασκευή 30 Οκτωβρίου η Κίνα και η Ρωσία.** Τα δύο αυτά είδη αιλουροειδών σύμφωνα με την Κόκκινη Λίστα των Απειλούμενων Ειδών (IUCN Red List of Threatened Species) της Παγκόσμια Ένωσης για την Προστασία της Φύσης (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources- IUCN) θεωρούνται ότι απειλούνται άμεσα υπό εξαφάνιση με τους πληθυσμούς τους να μειώνονται συνεχώς, κάτι που οδήγησε την WWF το καλοκαίρι του τρέχοντος έτους να δημιουργήσει το πρώτο κέντρο μελέτης και βοήθειας των τίγρεων Amur στην Χίνχουα της βορειο-δυτικής Κίνας. Τα δύο αυτά είδη, που έχουν πάρει την ονομασία τους από την ρωσική επαρχία Amur-Ussuri, είναι γνωστά και ως «Τίγρη και Λεοπάρδαλη της Σιβηρίας», ζουν και αναπαράγονται αποκλειστικά στις περιοχές των συνόρων μεταξύ Ρωσίας, Κίνας και Κορέας. Το πρόγραμμα δράσης των δύο χωρών που θα εγκατασταθεί στις επαρχίες Primorye της Ρωσίας και Jilin της Κίνας κατόπιν σχετικής συμφωνίας μεταξύ των δύο κρατών, που υπογράφηκε μια ημέρα πριν, αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη των προσπαθειών των δύο χωρών σε συνεργασία με την υπάρχουσα 10ετή δράση της WWF στην περιοχή για την προστασία και αποκατάσταση των πληθυσμών των δύο μεγαλύτερων ειδών αιλουροειδών στον κόσμο.
-